

Младенци, които никога
няма да засричат
„Хубава си
татковина...“

ДЕЩАТА НА БЪЛГАРИЯ -

Дългогодишният
екоцид в България се
стовари с най-голяма
сила върху най-
беззащитните –
децата. Както други
престъпления на
тоталитарната власт,
и това бе потуляно заг-
наравана на
държазната или
служебна таина. Но
така фактите само
ставаха още
по-зловещи.

ЖЕРТВА НА ЕКОГЕНОЦИД

Повечето от децата, родени и живеещи в индустриални райони или големи градове, са с влошено физическо развитие. Те боледуват многократно повече от останалите си връстници. Не случайно Златишко-Пирдопската котловина, която някога се славеше с най-

малко мъгливи дни у нас, сега е район с изключително висок процент на бронхиални заболявания. Оловото и медта, отделяни от комините на МК „Г. Дамянов“, са причина за масовото увеличаване на дихателни и храносмилателни заболявания, на отрано развалени зъби и различни карциноми при децата от град Средногорие и околните селища. В праха на средногорските улици концентрацията на тежки метали е до 70 пъти над пределно допустимата (ПДК). През 1990 година бяха изнесени потресаващите данни, че количеството на арсен в детската урина е до 30 мг/л, че детската смъртност е най-голяма сред бебетата до едномесечна възраст, че раждаемостта е 3 пъти по-ниска в сравнение с 1970 г. Повечето бъдещи майки са с отровени утробы.

И в други градове или райони, вече обявени официално за екологично застрашени, положението не е по-добро: Пловдив, Асеновград, Русе, Димитровград, Враца, Кърджали, Панагюрище. Печално известният завод-убиец КЦМ „Д. Благоев“ увреди здравето на около 20 000 деца в пловдивските околности. При 146 изследвани деца от Пловдив и Асеновград (по данни от май м. г.) съдържанието на олово в кръвта е до 3,5 пъти, а в ноктите – до 27 пъти над ПДК. При същите деца е силно увеличено и съдържанието на кадмий в ноктите – до 60 пъти над ПДК. Още по-тревожно е състоянието на децата от редица села около Пловдив. Изследванията на взетите за болнично лечение деца от с. Куклен показват, че те са застрашени от необратими увреждания. Всяко пето дете там страда от спастичен бронхит, оловото в кръвта е до 25 пъти и в зъбите до 3,5 пъти, а кадмий и арсенът в ноктите – до 3 пъти над ПДК. Знае се, че вече 48 на сто от изследваните деца са отровени с олово, а под приетата пределна норма от Световната здравна ор-

ганизация са само 17 на сто от децата в района. В началото на май 1990 г. са били изследвани нови 30 деца от местното училище и резултатът показва, че всяко трето от тях е болно от базедова болест, а всички са с наднормено количество олово и кадмий в кръвта. Не може да се отмени и фактът, че всички изследвани бременни жени от с. Куклен боледуват. Главна причина за това ужасно състояние е, че доскоро зеленчуците от асеновградския район съдържаха не толкова витамини, колкото кадмий (до 440 пъти) и олово (до 540 пъти) над ПДК! И още един възмутителен факт за този типичен екоцид. Още

ниво на олово в кръвта, а 3 на сто – с много високо ниво. При тези деца съдържанието на кадмий е двойно по-голямо, отколкото при децата например в Крумовград. Повишено е значително и количеството на цинк и мед в тяхната кръв, а учениците боледуват най-вече от главоболие, неврози, припадъци и изтръпване на крайниците. И за да стане по-ясно защо е всичко това, ще посочим едно от многото екобедствия в района на Кърджали. През март 1972 г. в с. Доброволец концентрацията на оловни аерозоли е била до 600 пъти над ПДК! Страшно е също, че вече 80 на сто от децата до 18-годишна възраст имат остри ди-

преди няколко години едрият и дребен преживен добитък е бил изселен от района на злощастното село, а хората си живеят там и до днес! Въпреки че скоро бе взето правителствено решение да се спре оловното производство у нас, последствията си остават. Последните изследвания на деца от селата Куклен и Долни Воден показват, че количеството на олово в кръвта им е все още над допустимата норма на Световната здравна организация.

Цялото население на Кърджали страда от един завод с име МП „Г. Димитров“. От 200 изследвани деца през април–май 1990 г. над 12 на сто са със застрашително

хателни заболявания, 41,6 на сто са с патологични отклонения, 18 на сто са с болни зъби, а много са и страдащите от невропсихични заболявания. До неотдавна поне 1132 деца от този град са били болни от анемии, 494 са имали белодробни заболявания и 225 са били с болни бъбреци. И всичко това в един град, който до неотдавна наричаха „град на слънцето“.

Децата в Русе са с не по-добро здраве. Дихателните им заболявания са се увеличили от 1979 г. до днес почти два пъти. Потресаващ е фактът, че от 3500 изследвани деца 913 са били с увредено здраве. Във Варна през летните

месеци се наблюдава рязко увеличаване на детските алергични и други дихателни заболявания. При новородените различните патологични увреждания са нараснали от 5,7 на сто през 1981 г. и до 22,6 на сто през 1988 г. – или четирикратно! В Димитровград децата боледуват десет пъти повече от анемии, отколкото е средното ниво за страната ни. Изследванията от 1990 г. показват, че едва 18 на сто от тамошните деца имат нормално развитие.

Никак не са малко и другите български селища, където децата и до днес страдат от различни заводнотровители. В Девня боледуващите деца от училищата и детските градини са съответно 2 и 3 пъти над средното ниво у нас. Анемии-те при кърмачетата са повишени с 50 на сто, а средногодишният прираст на детската заболеваемост достига 21,1 на сто. Децата в Бургас с увредени аномалии са вече с 21 на сто, а тези с туморни образувания – с 44 на сто над средното ниво за България. Бургаският нефтохимически комбинат е главна причина общата заболяемост на децата в региона да е с 25 на сто по-висока от средната за страната, а заболяванията на сетивните органи, на дихателната и нервната система – с 54 на сто по-чести от приетите средни норми у нас. В Перник децата боледуват 5 пъти повече от пневмонии и 7 пъти повече от бронхити над средното ниво, а в неговия квартал Даскалово през 1988 г. от 87 изследвани ученици не са боледували само... двама! В този силно замърсен квартал най-често се боледува от алергии, бронхопневмонии и бронхити. В тракийския град Гълъбово вече поне 608 деца са с болести на дихателните пътища по вина на изпусканите отровни замърсители от СО „Марица-изток“. Селските деца също не бяха пощадени от индустриални замърсители. Над 60 на сто от децата в с. Долно Езерово са диспансеризирани за остри респираторни заболявания на дихателните пътища и тежки алергии. Увеличава се неپرестанно броят на децата-хипертоници, а от 77 новородени през 1989 г. в това село, 4 са били с тежки уродства. Коренът на злото тук е един от „социалистическите гиганти на тежката химия“ – Нефтохимическият комбинат в Бургас. Друг добре познат завод – в Кремиковци, е причина по 9 от

всеки десет деца в софийското село Яна да са вече болни. Обобщените данни показват, че от 1970 до 1987 г. дихателните заболявания сред българските деца до 14-годишна възраст са се увеличили с 310 на сто, нервните заболявания – с 340 на сто и вродените аномалии при новородените – с 420 на сто. Само за периода 1980-1990 г. се наблюдава повишаване на респираторните заболявания при децата до 14-годишна възраст с около 40 на сто. През същия период заболяемостта сред учениците е нараснала с около 20 на хиляда. Непрекъснато се увеличава процентът на мъртвородените деца, зачестяват различните уродства и генетични увреждания. Главна причина за тенденцията към повишаване на общата заболяемост и по-специално на неврозите, хипертониите, нервно-вегетативните дистонии, алергичните и ендокринните заболявания сред децата са безспорно екологичните фактори. Екологичният геноцид у нас е причина и за силно повишаващата се детска смъртност. Днес тя отнема живота средно на 16,5 деца

от хиляда новородени, което е значително над средното равнище за цивилизованите европейски държави – там тя е между 5,7 и 7,6 на хиляда. Сега вече в Смолян умират по 36 деца, в Раковски – по 39, в с. Яна – до 45, а в с. Камено до Бургас – даже по 47 на хиляда новородени! При тези конкретни случаи вече може с право да се говори не за нормална детска смъртност, а за истински мор! Не по-малко страшно е, че през първото тримесечие на 1989 г. в Софийската окръжна болница тази смъртност е достигала 37,3 деца или три и половина пъти повече от средната стойност за 1988 г. А какво ли е положението в болниците на Пловдив, Кърджали, Варна или Враца, където екологичната обстановка е бедствена? Детската смъртност у нас е вече така голяма, че стана причина децата ни да намалеят през последното десетилетие с 107 981. Само през миналата година броят на новородените е намалал с 7109 в сравнение с предишната година. Факт е също, че при селското население смъртността е два пъти по-висока от тази в градовете,

въпреки че доскоро ни учеха за успешно преодолените различия между града и селото при социализма. Днес селските деца умират най-вече от пневмонии, чревни инфекции и вродени аномалии. Още през 1987 г. в един секретен доклад, изготвен за нуждите на тогавашния ЦК на БКП, се признава, че непрекъснато се увеличава „процентът на мъртвородени деца, зачестяват уродства и генетични нарушения“. Не се казва обаче какви са причините и кои са виновниците за това национално бедствие. Сега дойде времето на въпросите. Нима не бяха престъпно безотговорни всички онези членове на миналите ни правителства, които сами вземаха решения за подобряване на околната среда и пак сами решаваха да не ги изпълняват? Нима не бяха престъпно примитивни онези, които даваха указания за увеличаване на екологонесъобразеното ни индустриално производство? Та те посегнаха на цели поколения в аванс, а такова нещо не се прощава.

Ст.н.с. Васил ГЕОРГИЕВ

